

Visie

PSALMEN IN MEI

En zingend zwemt mijn vlees over een
ocean van 70.000 vademen diep

Op die stille, sombere zaterdagochtend in mei, in de schemerige catacomben van het Rockoxhuis tracht je je aarzelend in te leven in de gevoelswereld van de eerste christenen. Je tast naar je oorsprong, je 'weest' in het ogenblik, je zoekt naar je beSTEMming, in de psalm existing als individu voor God, want naakt rust het zelf in de kracht die het geschapen heeft, als een relatie die zich tot zichzelf verhoudt, zoals een slecht begrepen Deense eenzaat ooit koortsig neerschreef. "Met energieën kan je niet spreken, met God wel", zal Priester Jaak Pauwels later beamen, "en hoe ..."

Ademloos luister je toe hoe de psalmen bijeengesprokkeld werden rond 300 v. Chr. in de ketöbim, het derde deel van de joodse bijbel, hoe in 1009 de Masoreten als echte tekstcritici aan de slag gingen met het materiaal, hoe psalmkenners nu nog steunen op de Griekse Septuagint en de Latijnse Vulgaat. Je ontdekt de poëtische kracht van de Hebreeuwse verzen, de lichamelijke, beeldende taal van de joodse mens, intens geard in zijn bestaan zonder ijzweverige spiritualiteit. Misschien vat je in een glimp van genade iets van de sjir, de betovering, de bezwering van het woord dat scheidt (dabar). Van chesed, de goedheid die ruimte biedt aan de ander om te zijn wie hij is. Of tsedeq, de gerechtigheid die iemand geeft wat hij nodig heeft.

En dan de rossige David, "prettig van voorkomen", hoe ontwapenend dichtbij komt hij in de spitse humor van Pater Backeljauw. Koning David, een man naar Gods hart, die precies daarom de vreze Gods aan lijf en leden ondervond want er is afstand en aantrekking tegelijk als je voor het gelaat van de gans Andere komt te staan, antwoord geeft op het appèl om verantwoordelijkheid op te nemen voor je eigen bestaan, hier en nu. "Die man ben jij!" klinkt het laconiek uit de mond van de profeet Nathan, als David schande roept over de rijke die de arme zijn enige lammetje ontfleedt. In de wanhoop van het individu, uitgeschreeuwd in de psalm, komt God de mens heel na, komt God zijn Zoon heel na als deze op het kruis de woorden uit psalm 22 uitroept: "Mijn God, mijn God, waarom verlaat Gij mij?"

Zingen doe je van- uit je ingewanden in de toepasselijke psalm 91 met antifoon "Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei caeli commorabitur" en naderhand, als de innerlijke mens met heerlijke broodjes en een goed gesprek versterkt is, jubel je het uit met Ronny Plovie in psalm 150 met bijpassend antifoon "In tympano et choro, in chordis et organo laudate Deum".

Flamboyant en confronterend, zo is de stijl van Jaak Pauwels, als aalmoezenier gerijpt door het lijden dat hij telkens weer in het gezicht blik bij het bezoek aan een ziekbéd.

Als God ons thuisbrengt uit onze ballingschap, dat zal een droom zijn. Wij zullen zingen, lachen, gelukkig zijn. Dan zegt de wereld: "Hun God doet wonderen". Ja, Gij doet wonderen, God in ons midden, Gij onze vreugde.

De psalm legt het kwaad neer bij God om Hem te laten handelen. Zonde betekent niets anders dan zich afzonderen van God, een breuk creëren in de relatie, een verwringing. Voor de vermorzelde mens is de psalm een herberg van "Menschliches, Allzumenschliches" verwijlen in God met je emoties van vernedering, pijn en wraak, met je buikgevoelens als kleine mens tegenover de grote God. Méér nog is de psalm. Op het dode punt beland in je miserie, wordt hij voor jou, als biddende mens, tot een omkering van alle waarden. Nooit volgens menselijke maatstaven maar doorheen het perspectief van God, dat van de droom want Hij droomt je zoals je werkelijk bent.

Breng ons thuis, keer ons tot leven, zoals rivieren in de woestijn die als de regen valt, opnieuw gaan stromen. Je mag zelf de oefening doen, in groepen van acht werken rond een uitgezochte psalm, hem betrekken op je eigen levenssfeer, hem opentrekken naar de maatschappij toe waarin jij nu leeft, zijn moeilijke taal ontleden, hem ondersteboven en binnenstebuiten keren, vanuit zijn historisch gezichtspunt benaderen. Makkelijk is het niet, psalmteksten zijn weerbarstig en geven zich niet zomaar prijs aan het brutale oog van de lezer. Misschien moet je ze reciteren om ze van binnen uit te beleven. De Keizerskapel wacht in verstilling op het gezongen avondgebed waarmee de stemmen haar ruimte vervullen. "In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum."

Wie zaait in droefheid, zal oogsten in vreugde. Een mens gaat zijn weg en zaait onder tranen. Zingende keert hij terug met zijn schoven.

LUISTEREN MET CHRIS VAN DE WAUW

In de winter vond in Drongen de luistersessie Gregoriaans plaats, met Chris Van de Wauw als docent. Centraal stonden vijf bekende Maria-gezangen, die telkens in minstens vijf opnames konden worden beluisterd. Van het Salve regina en het Regina coeli waren ook variante versies vertegenwoordigd, afkomstig uit resp. de premonstratenzer- en de cisterciënzer-liturgie.

Het werd duidelijk dat er een hoorbaar verschil is tussen uitvoerders die zich op de semiologie baseren en uitvoerders die dat niet doen. Opvallend was dat semiologie niet automatisch tot een muzikale uitvoering leidt, en omgekeerd: dat ook niet-semiologische uitvoeringen zeer muzikaal kunnen zijn. Uiteenlopende stemmen in het kapittel (van luisteraars) lieten zich horen m.b.t. 'liturgisch' zingen en wat hieronder verstaan wordt. Ook opnametechnische aspecten, als de aanwezigheid van (al dan niet storende) galm riepen discussie op.

Verassende opnames zijn aan bod gekomen: uit 1953 door monniken van Chevilly, een opname van neo-gregoriaans, gecomponeerd door Dom Pothier en een CD met opnames uit Hongaarse handschriften (door de Schola Hungarica). Toppers wat mij betreft waren "Marie", van het Choeur grégorien de Paris/Voix de femmes, opnames van de Schola gregoriana Pragensis o.l.v. David Eben, en de CD "Mysteria" door het ensemble "Chanticleer".

Pieter Mannaerts

Gregoriaanse Academie

Onze Nederlandse collega's van de Stichting Amici Cantus Gregoriani hebben de gewoonte om jaarlijks een aantal 'gregoriaanse academies' te organiseren, studiedagen waarop telkens een aspect van het gregoriaans onder de loep wordt genomen.

Op 28 januari vond in de Marienburg in Den Bosch de eerste sessie van het academiejaar 2002 plaats. 'Inleider' van dienst was Ike de Loos, die in 1996 in Utrecht promoveerde op een proefschrift Duitse en Nederlandse muzieknotaties in de 12de en 13de eeuw. Op haar onderzoeksdomein, het gregoriaans in de Nederlanden, sloot het thema van de academie nauw aan: het officie aan de kapittelkerken in de Lage Landen. Meer specifiek ging de aandacht uit naar de Utrechtse officies voor Willibrordus en Martinus, resp. stichter en patroonheilige van het bisdom Utrecht. De overbrenging van relieken van Martinus naar Utrecht (de 'translatie') werd hier als een bijzondere feestdag gevierd en dus ook van een eigen officie voorzien.

In een heldere uiteenzetting deed Ike de Loos uit de doeken hoe zij bij de reconstructie te werk gaat, welke boeken hiervoor overgeleverd zijn, en hoe ze de lacunes opvult wanneer één of meerdere van deze boeken ontbreekt. Vervolgens werd er – o.m. al zingend – dieper ingegaan op de tweede vespers ter ere van de H. Willibrord, en op een aantal bijzondere kenmerken als de psalmodie van het Magnificat en de mediatio bij de antiphonen van de 2de, de 5de en de 8ste modus.

Het aanwezige publiek participeerde ijverig aan de discussie, maar tot onze spijt werd af en toe nogal sterk ingegaan op weinig relevante details, waardoor het groepsgeprek soms wat dreigde te verwateren.

De volgende academiedag vindt plaats op 13 mei, same time, same place. Lida Dekkers tekent dan voor een sessie over de uitvoering van sierneumen, o.m. geruggesteund door het recente boek van Timothy McGee, *The sound of medieval song* (New York, Oxford university Press, 1998).

Pieter Mannaerts

Gregoriaanse Geschiedenis

MOEILIK OF GEMAKKELIJK?

Toen het gregoriaans in de vierde eeuw zijn eerste kreetjes liet horen, bracht het de gelovige luisteraars in verrukking. De genesis van Augustinus bewijst. Hoewel we er geen flauw benul van hebben hoe die melodietjes geklonken hebben, is er heel wat over gespeculeerd door de muziekhistorici. En zoals dat steeds gebeurt, houden ze er de meest uiteenlopende opvattingen op na. De enen denken dat het om simpele muziek ging, gemakkelijk om te zingen. Het zou bijvoorbeeld om een eenvoudige manier van psalmodifren kunnen gegaan zijn, zoals dat ook vandaag nog gebeurt tijdens het officie. Ook makkelijk te zingen antifoontjes - vergelijkbaar met die uit het weekofficie - zouden toen al in zwang zijn gekomen en misschien wel door de hele kerkgemeenschap zijn meegezongen.

Andere muziekarcheologen denken daar heel anders over. Zij zijn ervan overtuigd dat die vierde-eeuwse christenen vertrouwd waren met ingewikkelde melodieën zoals de tractusgezangen. Er zijn immers aanwijzingen dat die uit die tijd zouden stammen. Nu weet ik niet of je ooit reeds een tractus gezongen hebt. Probeer anders maar even die van Palmzondag (*Graduale triplex* p. 144). Je schrikt je ver. Zo iets zing je niet met een volle kerk. Dat is solistenwerk. Zo'n gezang duikt nooit uit het niets op. Dat veronderstelt een lange traditie. De wortels van het gregoriaans moeten veel verder gezocht worden dan in de Egyptische en Palestijnse monnikengemeenschappen van de derde eeuw. Volgens sommige onderzoekers zitten er invloeden in van Indische, Chinese, Japanse, Tibetaanse en andere Aziatische vocale tradities.

Je kunt er donder op zeggen dat vrij gauw het volk meezong, al zal dat dan wel, zo niet een toontje lager, dan wel een toontje eenvoudiger zijn geweest. Wat dacht je bijvoorbeeld van een simpel refreintje, zoals we dat vandaag nog kennen in de populaire muziek? Er zijn voorbeelden te over in het gregoriaans. De antifoon is er een van. Nog een voorbeeld is de litanie. Een voorzanger zingt: heilige die, heilige dat... en het volk antwoordt na elke aanroeping uit volle borst: "Ora pro nobis".

Of hoe 'moeilijk' en 'gemakkelijk' waarschijnlijk al heel vroeg naast elkaar hebben bestaan.

Willy Schuyesmans

- *Brugge 1542, 460 jaar geleden. Zeghere van Male, een Brugs koopman in garen, linnen en stoffen, geeft opdracht om een liedboek te maken. Het wordt een verzameling met onder meer Latijnse missen en motetten. Op 30 juni loopt in de Landcommanderij van Aldenbiesen (de ex-kloosterburcht van de Teutoonse Orde in de Limburgse fruitstreek) opnieuw de befaamde Dag van de Oude Muziek. Het liedboek van Zeghere van Male is de leidraad van de negentiende editie van dit hoogstaande muziekfeest. De Dag opent met een gregoriaanse mis om 10.00 u. gezongen door het Noorse koor "Scola Sancti Sunivae".*
- *Op 25 mei werd de moord op Joris Van Severen, stichter van het Verdinaso, een Nieuwe Orde-beweging met een Belgische en Heel nederlandse inslag, herdacht in Abbeville (Noord-Frankrijk). Op 20 mei 1940 excuteerden Franse soldaten Belgische gedeporteerden in de kiosk van de marktplaats. Jaarlijks is er een herdenking aan de boorden van de Somme. In de abdij van Steenbrugge werd in de namiddag een plechtig gezongen gregoriaanse jaarmis gehouden.*
- **AANDACHT.** *De volgende editie van het Internationaal Gregoriaans Festival van Watou zal doorgaan van donderdag 29 mei tot en met zondag 1 juni 2003. In de vorige nieuwsbrief sloop een datumfoutje.*
- *Het Centrum organiseerde zijn Psalmendag op 4 mei (zie elders in dit nummer). Moderne dichters schrijven psalmen om zich uit te kunnen spreken over grote zaken als eeuwigheid en tijd. De Nederlandse dichter Leo Vroman is hiervan een markant voorbeeld. In 1995 publiceerde hij "Psalmen en andere gedichten". In 2001 verscheen "De gebeurtenis", eveneens met psalmen. Bijvoorbeeld: Een psalm voor inzicht, A psalm for Einstein, Een psalm voor het moment. Uit de gelatiseerde psalmen van Vroman spreekt verlangen, hoop, ingetogenheid.*
- *In het Verenigd Koninkrijk verscheen met applaus in de algemene pers "Favourite Hymns: 2000 years of Magnificat" van Marjorie Reeves en Jenyth Worsley (Continuum, 224 blz.). Marjorie Reeves (95 j.) is een krasse geschiedkundige en don van Oxford. Samen met BBC-dame Worsley vertelt ze boeiend over de geschiedenis van de psalmen, de hymnen en hun vertalingen naar het Engels. Iedereen kent "The Lord is my Shepherd, therefore can I lack nothing. He shall feed me in a green pasture, and lead me forth beside the waters of comfort". Het boek zou een aanwinst zijn voor de bibliotheek van het Centrum Gregoriaans.*
- *Het Gregoriaans Abdijkerk van Grimbergen is anderhalve maand geleden zijn 35-ste jaargang begonnen. Na een goed gevuld werkjaar 2001-2002 is het koor even in wat rustiger vaarwater terecht gekomen. De respons op de Eucharistie-CD was groot: 1000 mensen bezochten op 2 november 2001 de CD-voorstelling. Sinds de CD-voorstelling hebben zich nieuwe koorleden gemeld. Een nieuwe lente. Pater Geereon van Boeschoten is anderzijds meer open voor de neumenaanpak van het Centrum voor Gregoriaans. Na het optreden van Exaudi Domine in Grimbergen werd het koor prompt gevraagd om op 13 oktober 2002, 10.00 u., opnieuw present te zijn. De "ietwat andere uitvoering van het gregoriaans" werd gewaardeerd. Ons Drongen heeft duidelijk een degelijke opleiding.*
- *Huub Oosterhuis, oud-jezuïet die de religieuze vernieuwing in Nederland stimuleerde met zijn predicaties, gedichten en liederen. Gerrit Komrij noemde hem ooit venijnig "de copywriter van de Firma Jezus & Co". Oosterhuis is terug met een tweede debuut. Bij dat debuut vertelde hij aan Vrij Nederland (6 april 2002) over zijn moeilijke strijd met de roeping als novice: "Toen werd het zondag en zongen we gregoriaanse gezangen. Dat beeldschone, lieflijke gregoriaans op psalmteksten over een God bij wie de bron van het leven is. Tijdens het zingen veranderde er iets in mijn beeld van God. Geen God meer die als een hemelhond achter je aan zit, die eist wat je niet kan: dat je de taal opgeeft en die via het celibaat van je vraagt je mogelijke kinderen prijs te geven." Een prachtig gesprek over muziek, God, letteren en liefde.*

De nachtelijke storm was uitgeraasd, de wind gaan liggen en scherpe zonnestrallen gaven het landschap eindelijk terug kleur. Niet voor lange duur want het weerbericht die zondagochtend gaf alweer regenvlagen na de middag. Het zijn geen zondagen meer als weleer.

Op dezelfde radiopost die zopas de weinig opbeurende weersvoorspelling gaf werd dan overgeschakeld naar Watou voor de eucharistieviering. De aankondiging was amper voorbij als de eerste gregoriaanse klanken de huiskamer binnendwarrelden. De zang van de twee scola's uit Watou, vrouwen en mannen, was eens te meer verzorgd. Vooral de alternerende gezangen deden het geheel uitstijgen boven het alledaagse.

Het gebeurt nog wel dat de zondagse radio-eucharistie thuis opstaat, maar meestal is dat enkel als vrijblijvend geluidsbehang. Zoniet vandaag. De gezangen waren van die aard dat ze de luisteraar letterlijk dwongen om te luisteren. Hier werd men eens te meer geconfronteerd met de kracht van de gregoriaanse gezangen.

Intussen was de zon weer verdwenen achter dondergrijze regenwolken en was de buitentemperatuur enkele graden gedaald. Maar een nieuwe opwarming stond ons nog te wachten in de late namiddag.

Rond 4 uur trokken we naar de Veurnese Sint-Walburgakerk voor wat aangekondigd stond als een gregoriaanse vespersdienst. Groot was de verbazing wanneer we even voor tijd de kerk binnengingen en gestoelte en middenbeuk zonder één plaats vrij zagen. Hoelang was het geleden dat we nog eens een volle kerk zagen? Niet enkel wij hadden blijkbaar belangstelling voor hetgeen ging komen.

Wat volgde overtrof bij allen ruim de verwachtingen. Op een piëteitsvolle, gave wijze bracht de Scola Henricus Beauvarlet een uur lang hartverwarmende gezangen. Deze werden afgewisseld met subliem orgelspel door de Gentse organist Paul De Maeyer. Op stille momenten kon men de spreekwoordelijke speld horen vallen. Weer werd het bewijs geleverd dat gregoriaans niet wereldvreemd is maar door zijn bindende kracht nog steeds zeer dicht bij de mensen staat.

De Scola uit de Westhoek bestaat uit 8 zangers en hun dirigent Jan Vermeire, die allen lid zijn van het grotere Henricus Beauvarletkoor. Het koor ontleent haar naam aan Henricus Beauvarlet, één van de Vlaamse polyfonisten en afkomstig uit Veurne. Sedert de zomer komt de Scola maandelijks samen om gregoriaans in te oefenen. Merkwaardig is het wat deze zangers op zo korte tijd konden neerzetten. Hun muzikale vorming in het koor, dat geregeld polyfonische gezangen brengt, zit daar uiteraard voor iets tussen. Er wordt gezongen naar melodie en niet naar oude neumen.

Myriam en Martin Vervoort-Van den Hauten

P.S.: Paul de Maeyer leidt zelf ook een gregoriaans knapenkoor "Cantate Alleluia", dat bijna elke zondag om 10u in de St. Stefanuskerk in Gent de eucharistie opluistert met het kyriale. (Voorlopig zingen ze nog geen propriumgezangen.)

Agenda

07/07/02	10u Kortrijk O.L.Vrouwekerk Laudate Dominum H.Mis
15/08/02	10u Kortrijk O.L.Vrouwekerk Laudate Dominum Radiomis
01/09/02	10u Kortrijk O.L.Vrouwekerk Laudate Dominum H.Mis
08/09/02	10u15 Oostduinkerke St.-Niklaaskerk Laudate Dominum Herdenkingsmis v/d bevrijding
15/09/02	11u Nieuwpoort Kapel van "Ter Duinen Revalidatiecentrum" Schola Exaudi Domine H.Mis (03/449.43.15)
06/10/02	10u Kortrijk O.L.Vrouwekerk Laudate Dominum H.Mis
13/10/02	10u Grimbergen Abdijkerk Schola Exaudi Domine H.Mis (03/449.43.15)
13/10/02	16u Antwerpen Kerk van Kristus Koning Schola Cantorum (03/777.80.82) en Schola Exaudi Domine Concert
27/10/02	10u Kortrijk St.-Michielskerk Laudate Dominum H.Mis Viering 75 jaar St.-Rafaelsgilde
27/10/02	10u Antwerpen Carolus Borromeus Exaudi Domine H.Mis
01/11/02	17u Kortrijk Kerk v/h O.L.Vrouwehospitaal Laudate Dominum Plechtige Vespers en lof.
01/11/02	18u Antwerpen St.-Pauluskerk Schola Gregoriana Antwerpen Plechtige vespers
02/11/02	19u Kortrijk O.L.Vrouwekerk Laudate Dominum Requiemmis.
16/11/02	20u Mortsel St. Benedictuskerk Schola Cantorum en Schola Exaudi Domine concert
17/11/02	20u St. Niklaas St. Niklaaskerk Schola Cantorum en Schola Exaudi Domine concert
26/12/02	18u Antwerpen St.-Pauluskerk Schola Gregoriana Antwerpen Plechtige vespers

Elke zondag om 9u55 celebreert Pater Karel Van Isacker een Tridentijnse Hoogmis in de kapel van de vzw Caelenberg, Caelenbergstraat 40, 3668 Niet-bij As, Tel: 089/ 65.86.11

Niet vergeten

INTERNATIONAAL FESTIVAL VAN WATOU:

van donderdag 29 mei tot en met zondag 1 juni 2003!

ADMINISTRATIE CURSISTEN:

Lucienne Van Gastel, A. Vereeckestraat 1/6, B-2220 Heist o/d Berg, tel. 015/ 24.13.63, e-mail: cursist.gregoriaans@pandora.be

BETALINGEN: Op rek. nr.890-0144155-44
Vanuit Nederland met gekruiste cheque.

INFORMATIE OVER DE INHOUD V/D CURSUSSEN:

Frans Bastiaensen, Bloemenlaan 26, B-2950 Kapellen, tel. 03/664.15.45, e-mail: fransbastiaensen@hotmail.com

Deze nieuwsbrief werd mee mogelijk gemaakt door de financiële steun van Groep Leonard en TrendsTop 30.000.

Cursus

CURSUSDAGEN DRONGEN 2002-2003

CURSUS 1A

namiddag:	2002: 23/11, 14/12	2003: 18/1, 15/2, 15/3
voormiddag:	2002: 30/11	2003: 11/1, 25/1, 22/2, 22/3
volledige dag:	2003: 29/3	

CURSUS 1B

volledige dag:	2003: 22/2, 22/3, 29/3

CURSUS 2 & 3

volledige dag:	2002: 23/11, 14/12	2003: 18/1, 15/2, 15/3, 29/3

PRAKTIJKSESSIE (CURSUS 2 & 3) 2003: 08/02 (volledige dag)

PRAKTIJKSESSIES VOOR AFGESTUDEERDEN

volledige dag:	2002: 7/12	2003: 11/1, 8/2

NB: dankzij de hulp van een goede sponsor is de praktijksessie voor cursus 2 en 3 inbegrepen in de cursus-prijs, en kunnen wij de prijs voor de praktijksessies voor afgestudeerden op 12 EUR per dag houden.

Bijscholingen

16 tot 25 juli 2002: Master Class Internationale du Chant Grégorien olv Dom Daniel Saulnier.

18 tot 26 augustus 2002: Stage du Chant Grégorien olv Daniel Herbelot.
Informatie en inschrijvingen: Abbaye Royale de Fontevraud (CCO) B.P. 24 49590 Fontevraud-l'Abbaye, Tel: 02.41.51.73.52, Fax: 02.41.38.15.44, Site web: <http://www.abbaye-fontevraud.com>, E-mail: abbaye.fontevraud@wanadoo.fr

Elke woensdagavond van 19u30 tot 21u30: gregoriaanse zangstonde voor alle liefhebbers olv Werner Beheydt in de St. Theresiakerk, Grote steenweg 650, 2600 Berchem Informatie: 056/ 22.54.24

23 juli tot 31 juli 2002: Gregoriaanse week in Drubeck am Harz olv Stephan Selmann, Cantor aan de Evangelische Hoofdkerk van Riesa. De theologische verantwoordelijke is Dr. Friedrich Jacob.

Informatie: Dr. Bernhard Grobler, Dorfstrasse 2e, D-07751 Jena-Drackendorf, Tel: +49(03641)33.19.04, E-mail: y7grbe@nds.uni-jena.de

21 tot 28 juli 2002: Internationale zomercursus Gregoriaans te Essen. Docenten zijn o.a. Emmanuela Kohlhaas (Köln), Jorg Stephan Vogel (Essen), Matthias Kreuels (Aachen) en Stephan Klockner (Essen, cursusleider). Informatie: Bart Guns 053/ 83.23.58

Redactie

Myriam Vervoort-Van den Hauten, Mortselveldenlaan 8, B-2640 Mortsel, Tel: 03/ 449.43.15, E-mail: centrum.gregoriaans@advalvas.be

De redactie laat vaak mensen aan het woord die een interessant mening vertolken. Ze respecteert daarbij alle opinies zonder onderscheid. De auteurs ondertekenen daarom hun bijdragen. De meningen die zij vertolken zijn persoonlijk en vallen niet noodzakelijk samen met de meningen van de redactie.

De volgende nieuwsbrief zal op 15 september verschijnen. Teksten hiervoor moeten de redactie uiterlijk voor voor 15 augustus 2002 bereiken.

ABONNEMENTEN

Oud-cursisten en andere geïnteresseerden kunnen een jaarabonnement nemen (4 nummers) door storting van 5 euro op rek. 890-0144155-44 met vermelding 'abonnement nieuwsbrief gregoriaans'. Voor een steunabonnement betaald je 13 euro, voor een beschermend abonnement 26 euro.

Discussiegroep en mailinglist gregoriaans: surf naar:

<http://www.egroups.com/subscribe/gregoriaans> en klik op de JOIN-knop.

Uitgebreide informatie over gregoriaans op het net: <http://listen.to/plainchant>

Gregoriaans op het net: <http://listen.to/plainchant>

Jaargang 3, nummer 4, Juni 2002